

DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2024-4\(110\)-159-165](https://doi.org/10.26642/jen-2024-4(110)-159-165)
УДК 005:338.48+614

Т.К. Гуца, здобувач
Державний університет «Житомирська політехніка»

Етапи та організація державного стратегічного планування розвитку в сфері медичного туризму

Однією з ключових умов успішного державного стратегічного планування в будь-якій галузі є чітке визначення етапів розробки стратегії. Здійснивши аналіз наукової літератури та чинних нормативно-правових актів, було виявлено, що не існує уніфікованого порядку формування та впровадження стратегій у різних сферах державної політики. Мета статті полягає у визначенні підходів до етапів формування та реалізації стратегій в цілому та медичного туризму зокрема, а також розробки організаційних положень формування та реалізації стратегії розвитку медичного туризму.

Автором запропоновано етапи розробки та реалізації стратегії розвитку медичного туризму: організації процесу розробки стратегії медичного туризму; підготовчий етап розробки стратегії медичного туризму; аналітичний етап розробки стратегії медичного туризму; методологічний етап розробки стратегії медичного туризму; верифікації та затвердження стратегічного документа розвитку медичного туризму; реалізації стратегічного документа розвитку медичного туризму; моніторингу за реалізацією стратегічного документа розвитку медичного туризму; коригування стратегічного документа розвитку медичного туризму; оцінки реалізованої стратегії розвитку медичного туризму. В процесі дослідження було розроблено комплексний підхід до організації процесу розробки стратегії, що містить: обґрунтування ініціативного етапу державного стратегічного планування; вмотивованість суб'єктів державного управління до потреби розробки стратегії розвитку медичного туризму; визначено процедуру прийняття рішення про розробку стратегії; запропоновано порядок формування робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму; розроблено порядок затвердження робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму. Зазначені аспекти підкреслюють особливість сучасних підходів до державного стратегічного планування та специфічні властивості медичного туризму як якісно нового феномену для України.

Ключові слова: державне стратегічне планування; медичний туризм; етапи планування; стратегія розвитку, державна політика; охорона здоров'я.

Актуальність теми. Важливою складовою ефективності державного стратегічного планування в різних сферах суспільних відносин є визначення чіткої послідовності процесів формування стратегій. На сьогодні в науковій літературі та наявній нормативно-правовій базі немає положень, що визначають порядок формування та реалізації стратегій у різних сферах реалізації державної політики. Це обумовлено тим, що державне стратегічне планування здійснювалося лише формально, а розроблені стратегії діяли лише як атрибут діяльності центральних органів виконавчої влади. Державне стратегічне управління є вкрай важливим для сфер державного управління, які на сьогодні є неврегульованими, а державна політика не реалізовувалася. Відповідно медичний туризм є об'єктом державного управління, про який на сьогодні немає жодної згадки в нормативно-правових документах, а розроблена стратегія має стати стартом розробки такої політики та гарантувати її ефективність та результативність. Актуальним на сьогодні є визначення підходів до етапів формування та реалізації стратегій в цілому та медичного туризму зокрема, а також розробки організаційних положень формування та реалізації стратегії розвитку медичного туризму.

Аналіз останніх досліджень. Зазначені питання розглядали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені: І.Ансофф, М.Бриль, Д.О. Грицишен, І.О. Драган, І.В. Дунаєв, М.А. Латинін, Т.М. Лозинська, В.Д. Науменко, Л.В. Сергієнко, С.В. Свірко, Д.Ф. Тишко, В.І. Юнгер та інші. Праці вчених мають важливе значення в розвитку організації та методології формування та реалізації стратегій розвитку у різних сферах суспільного життя. Проте їх результати мають потребу в адаптації до сучасних реалій та властивостей медичного туризму.

Викладення основного матеріалу. «Мета стратегічного планування – допомогти у чіткій розробці послідовності дій щодо визначення мети, уточнення завдання і розподілу ресурсів, розробки та ухвалення стратегічних рішень. Його перевага – зосередження уваги на найважливіших питаннях і проблемах, що стоять перед державою у сфері національної безпеки. Щоб отримати найкращі результати, стратегічне планування потребує широкого й водночас ефективного збору інформації, розроблення й вивчення стратегічних альтернатив і посилення уваги до стратегічних ризиків, пов'язаних з ухваленням стратегічних рішень» [5]. Це вимагає розширення методологічних положень та організації поетапного

процесу формування та реалізації стратегії розвитку медичного туризму в Україні з позиції країни призначення та країни відправлення.

В контексті властивостей досліджуваного об'єкта – медичний туризм – та сучасних підходів до методології стратегічного планування пропонуємо застосовувати процесний підхід. Тобто розвинути методологію в контексті поетапного формування та реалізації стратегії розвитку медичного туризму, що формує багатоваріативний, міжсистемний, багатовекторний процес.

Вітчизняні дослідники М.А. Латинін, Т.М. Лозинська, І.В. Дунаєв пропонують вирізняти такі етапи формування та реалізації стратегій суспільного розвитку [3]:

- визначення цілей розвитку;
- аналіз зовнішнього середовища;
- визначення сильних та слабких сторін розвитку;
- використання та формування місцевих переваг;
- розробка концепції та стратегії розвитку;
- розробка плану конкретних дій у напрямку реалізації стратегії;
- аналіз ефективності та результативності;
- коригування цілей і методів їх досягнення.

Британський вчений І.Ансофф [1] пропонує стратегічне планування здійснювати за такими етапами:

- внутрішня оцінка об'єкта стратегічного управління;
- оцінка зовнішніх можливостей;
- формулювання цілей та вибір завдань;
- рішення про портфельну стратегію;
- конкурентна стратегія;
- створення альтернативних проєктів, їх відбір та реалізація.

Бриль М. пропонує вирізняти такі етапи формування та реалізації стратегій територіальних громад:

«– підготовчий: донесення до населення територіальної громади інформації про ініціативу розробки стратегії, запрошення його до участі у підготовці, внесення пропозицій; схвалення радою рішення, яким формується склад комітету або робочої групи зі стратегічного планування розвитку територіальної громади;

– діагностування соціально-економічного та екологічного стану територіальної громади: виявлення соціальної, економічної, екологічної її специфіки. Включає збір статистичної та загальної інформації про територіальну громаду: демографічні характеристики, зайнятість населення та ринок праці, дані з економічної ситуації та економічного розвитку територіальної громади, ресурси, історично-культурну спадщину та географічні переваги. Проводяться опитування громадської думки щодо актуальних проблем та напрямів розвитку територіальної громади. Здійснюється SWOT-аналіз;

– робота над стратегією. Формування робочою групою бачення, місії та напрямів розвитку громади. За кожним стратегічним напрямом визначаються стратегічні та оперативні цілі, завдання, а також індикатори досягнення цих цілей;

– легалізація стратегії. Ухвалення стратегії, плану дій з її реалізації;

– моніторинг та оцінка ефективності. Під час реалізації стратегії розвитку територіальної громади відстежується ефективність реалізованих програм, проєктів та завдань» [2].

Науменко В.Д. вказує на такі основні етапи процесу стратегічного планування соціально-економічного розвитку держави:

«– стратегічний аналіз стану соціально-економічного розвитку держави;

– розробка стратегії соціально-економічного розвитку держави;

– розробка плану реалізації стратегії соціально-економічного розвитку держави» [4].

Серед останніх досліджень у галузі державного управління питання стратегічного планування порушувалося в дисертаційному дослідженні В.І. Юнгера [7]. Автором на основі опрацювання сучасної літератури та в контексті вітчизняних реалій запропоновано багаторівневий процесний підхід до формування стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я, що є складовою забезпечення розвитку медичного туризму. Так авторське бачення процесу формування стратегії є таким:

«1. Створення робочої групи з розробки Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я.

2. Порядок затвердження робочої групи з розробки Стратегії та формування забезпечення її діяльності.

3. Характеристика складових процесу розробки Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я:

– оцінка стану зовнішнього та внутрішнього середовища системи охорони здоров'я на основі методів стратегічного аналізу;

– визначення місії, візії та цілей Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я;

– формування завдань Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я;

– розробка Плану дій з реалізації стратегічних цілей та завдань Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я;

– оцінка впливу Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я на ключових стейкхолдерів;

– попередня оцінка ефективності заходів із реалізації Стратегії.

4. Розробка Плану заходів із реалізації Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я суб'єктами державного управління.

5. Встановлення відповідальності суб'єктів державного управління за досягнення цілей Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я.

6. Характеристика складових процесу верифікації змісту Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я з інститутами громадянського суспільства:

– оприлюднення та обговорення Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я для урахування думки інститутів громадянського суспільства;

– верифікація пропозицій зацікавлених сторін щодо змісту Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я;

– погодження змісту Стратегії із суб'єктами реалізації державних політик, які прямо або опосередковано пов'язані з повоєнним відновленням системи охорони здоров'я;

– погодження змісту Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я із донорами.

7. Затвердження Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я Кабінетом Міністрів України.

8. Реалізація Стратегії повоєнного відновлення системи охорони здоров'я» [7].

Зважаючи на різносторонність підходів до формування стратегії, пропонуємо власний підхід до їх адаптування в контексті властивостей медичного туризму, що складаються в такі загальні етапи:

1. Етап організації процесу розробки стратегії медичного туризму;

2. Підготовчий етап розробки стратегії медичного туризму;

3. Аналітичний етап розробки стратегії медичного туризму;

4. Методологічний етап розробки стратегії медичного туризму;

5. Етап верифікації та затвердження стратегічного документа розвитку медичного туризму;

6. Етап реалізації стратегічного документа розвитку медичного туризму;

7. Етап моніторингу за реалізацією стратегічного документа розвитку медичного туризму;

8. Етапи коригування стратегічного документа розвитку медичного туризму;

9. Етап оцінки реалізованої стратегії розвитку медичного туризму.

Більш детально надамо характеристику кожному із зазначених етапів. У таблиці 1 представлено змістовні положення етапу організації процесу розробки стратегії.

В розвиток організаційних положень процесу формування стратегії розвитку медичного туризму пропонуємо визначити етап організації процесу розробки стратегії, що складається з таких складових:

1. *Ініціатива розробки стратегії розвитку медичного туризму.* Досить цікавий етап, який не стільки характеризує організаційні положення, скільки лише ініціативу. Проте ініціатива при формуванні державної політики, що розпочинається з розробки стратегії розвитку медичного туризму, має бути урегульована. На нашу думку, ініціатива має ґрунтуватися на оцінці симптомів проблеми, що є основою для реформування в певній сфері соціально-економічних відносин.

Вітчизняний вчений Д.Ф. Тишко визначає суспільну проблему розвитку медичного туризму таким чином: «відсутність системи нормативного, організаційного, інформаційного, інституційного, фінансового та адміністративного забезпечення розвитку медичного туризму в країні, як з позиції країни-відправлення, так і з позиції країни-призначення» [6]. Симптомами такої проблеми вчений визначає:

– відсутність статистики;

– відсутність правового регулювання;

– низький рівень міжнародної співпраці;

– невмотивованість вітчизняних закладів охорони здоров'я;

– відсутні інформаційної кампанії;

– недовіра іноземців до вітчизняної системи охорони здоров'я;

– нерегульованість діяльності турагентів;

– низький рівень освіченості населення;

– низький рівень юридичної обізнаності [6].

Зважаючи на зазначене та вивчивши сучасні тенденції розвитку медичного туризму в світі, пропонуємо такі симптоми суспільної проблеми:

– відсутність системи правового регулювання медичного туризму;

– неспроможність національної системи охорони здоров'я надавати певні види послуг;

– аспекти привабливості вітчизняної системи охорони здоров'я для іноземців;

– переваги медичного туризму для національної системи охорони здоров'я;

– переваги медичного туризму для економічної системи держави.

Характеристика етапу організації процесу формування стратегії розвитку медичного туризму

1. ІНІЦІАТИВА РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ			
1.1. Ідентифікація симптомів суспільної проблеми, що визначає потребу в реформуванні медичного туризму	1.2. Ініціатива розробки стратегії розвитку медичного туризму від суб'єктів державного управління або суспільства¹		1.3. Прийняття ініціативи про розробку стратегії розвитку медичного туризму на рівні законодавчої чи виконавчої влади
– відсутність системи правового регулювання медичного туризму	<i>Ініціаторами розробки стратегії можуть виступати:</i>		– прийняття рішення про необхідність розробки стратегії розвитку медичного туризму на рівні Кабінету Міністрів України
– неспроможність національної системи охорони здоров'я надавати певні види послуг	– органи законодавчої влади (Верховна Рада України; народні депутати)		
– аспекти привабливості вітчизняної системи охорони здоров'я для іноземців	– органи центральної та виконавчої влади (КМУ; МОЗУ; Мінекономіки та інші)		
– переваги медичного туризму для національної системи охорони здоров'я	– інститути громадського суспільства (громадські організації, профспілки та інші)		
– переваги медичного туризму для економічної системи держави	– міжнародні актори (міжнародні урядові та неурядові організації; уряди країн світу)		– визначення суб'єкта та/або суб'єктів державного управління, відповідального / відповідальних за розробку стратегії розвитку медичного туризму (МОЗ; Мінекономіки; Мінсоцполітики; Державне агентство розвитку туризму України)
2. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО РОЗРОБКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ			
2.1. Затвердження рішення про розробку стратегії розвитку медичного туризму	2.2. Визначення ключових суб'єктів, що будуть залучені до розробки стратегії		2.3. Формування нормативного забезпечення процесу розробки стратегії
3. ФОРМУВАННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ З РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ			
<i>Інституції, представники яких мають бути залучені до розробки стратегії розвитку медичного туризму</i>			
<i>інституції – носії публічних інтересів</i>	<i>інституції – носії приватних інтересів</i>		<i>інституції – носії суспільних інтересів</i>
– Кабінет Міністрів України	– суб'єкти туристичної діяльності, що зареєстровані в Україні		– міжнародні урядові та неурядові організації (які зацікавлені в розвитку медичного туризму та допомозі)
– Міністерство фінансів України	– іноземні суб'єкти туристичної діяльності, що здійснюють діяльність в Україні		
– Міністерство закордонних справ України	– заклади охорони здоров'я різних форм власності (державної, комунальної, приватної)		– профспілкові організації та об'єднання профспілок, зокрема в сфері охорони здоров'я, туризму
– Міністерство освіти і науки України	– суб'єкти, що реалізують послуги оздоровчого туризму та		– адвокаційні компанії
– Міністерство соціальної політики України	індустрії гостинності		– громадські організації
– Національна служба здоров'я України	– інші представники бізнесу, що зацікавлені в медичному туризму		– Umbrella Organization
– Державне агентство розвитку туризму України			– інші інституції громадського суспільства
– Міністерство економіки України			
– обласні державні адміністрації			
– територіальні громади			
Структура робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму			
<i>Підгрупа 1</i>	<i>Підгрупа 2</i>	<i>Підгрупа 5</i>	<i>Підгрупа 6</i>
Питання правового регулювання	Питання економічного характеру	Питання діяльності закладів охорони здоров'я	Питання діяльності суб'єктів туристичної діяльності
<i>Підгрупа 3</i>	<i>Підгрупа 4</i>	<i>Підгрупа 7</i>	<i>Підгрупа 8</i>
Питання міжнародних відносин	Питання комунікації	Питання медичного характеру	Питання інституційного забезпечення
4. ЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ З РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ			
4.1. Організація громадського обговорення персонального складу робочої групи з розробки стратегії медичного туризму	4.2. Коригування персонального складу робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму на основі результатів громадського обговорення		4.3. Затвердження складу робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму
4.4. Визначення фінансового забезпечення діяльності робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму	4.5. Затвердження графіків роботи робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму		4.5. Формування комунікаційних каналів зв'язку членів робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму

¹ Інституціїв громадянського суспільства

Все це визначає потребу в розробці державної політики, що має ґрунтуватися на стратегії розвитку медичного туризму. Так визначені симптоми є підґрунтям ініціативи розробки стратегії розвитку медичного туризму, що може виходити як від суб'єктів державного управління, так і від інститутів громадянського суспільства. Ініціаторами розробки стратегії можуть бути:

- органи законодавчої влади (Верховна Рада України; народні депутати);
- органи центральної та виконавчої влади (Кабінет Міністрів України; Міністерство охорони здоров'я України; Міністерство економіки України та інші міністерства, агентства, служби);
- інститути громадського суспільства (громадські організації, профспілки та інші);
- міжнародні актори (міжнародні урядові та неурядові організації);
- уряди країн світу, що зацікавлені в розвитку даної галузі в контексті відносин з Україною або ж можуть бути донорами чи інвесторами).

Прийняття ініціативи про розробку стратегії розвитку медичного туризму на рівні законодавчої чи виконавчої влади здійснюється таким чином: по-перше, прийняття рішення про необхідність розробки стратегії розвитку медичного туризму на рівні Кабінету Міністрів України; по-друге, визначення суб'єкта та/або суб'єктів державного управління, відповідального / відповідальних за розробку стратегії розвитку медичного туризму (Міністерство охорони здоров'я України; Міністерство економіки України; Міністерство соціальної політики України; Державне агентство розвитку туризму України та інші).

2. *Прийняття рішення про розробку стратегії розвитку медичного туризму* пропонуємо здійснювати таким чином:

– затвердження рішення про розробку стратегії розвитку медичного туризму. Затвердження цього рішення має здійснюватися на рівні відповідного центрального органу виконавчої влади або ж їх сукупності. У випадку із медичним туризмом, це може бути спільним рішенням Міністерства охорони здоров'я України; Міністерства економіки України та Державного агентства розвитку туризму України. В окремих випадках таке рішення може бути ініційована та затверджене Кабінетом Міністрів України;

– визначення ключових суб'єктів, що будуть залучені до розробки стратегії. Ключовими суб'єктами, що будуть залучені до розробки стратегії та відповідно відповідальними за розробку та реалізацію є: Міністерство охорони здоров'я України; Міністерство економіки України та Державне агентство розвитку туризму України;

– формування нормативного забезпечення процесу розробки стратегії. Дана складова етапу прийняття рішення про розробку та реалізації стратегії є вкрай важливою. В попередніх дослідженнях нами визначені проблеми державного стратегічного планування, а тому для уникнення проблем фрагментарності, безвідповідальності та неврегульованості пропонуємо перед розробкою стратегії сформуванню комплексного внутрішнього нормативно-правового забезпечення, що має врегулювати такі питання: процес формування та персональний склад робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму; порядок затвердження робочої групи та її діяльність; фінансове забезпечення діяльності робочої групи; оцінка результатів діяльності робочої групи; врегулювання інформаційно-комунікаційних питань.

3. *Формування робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму.* Зважаючи на складність медичного туризму як об'єкта державної політики, до розробки стратегії мають бути залучені стейкхолдери з різносторонніми інтересами. Усіх учасників розробки стратегії пропонуємо розділити на представників публічних, приватних та суспільних інтересів.

Інституціями – носіями публічних інтересів в реалізації державної політики в сфері медичного туризму – є суб'єкти державного управління та місцевого самоврядування, зокрема:

- Кабінет Міністрів України;
- Міністерство фінансів України;
- Міністерство закордонних справ України;
- Міністерство освіти і науки України;
- Міністерство соціальної політики України;
- Національна служба здоров'я України;
- Державне агентство розвитку туризму України;
- Міністерство економіки України;
- обласні державні адміністрації;
- територіальні громади.

Інституціями – носіями приватних інтересів в реалізації державної політики в сфері медичного туризму є:

- суб'єкти туристичної діяльності, що зареєстровані в Україні;
- іноземні суб'єкти туристичної діяльності, що здійснюють діяльність в Україні;
- заклади охорони здоров'я різних форм власності (державної, комунальної, приватної);
- суб'єкти, що реалізують послуги оздоровчого туризму та індустрії гостинності;
- інші представники бізнесу, що зацікавлені в медичному туризмі.

Інституціями – носіями суспільних інтересів в реалізації державної політики в сфері медичного туризму є: міжнародні урядові та неурядові організації (які зацікавлені в розвитку медичного туризму та

допомозі); профспілкові організації та об'єднання профспілок, зокрема в сфері охорони здоров'я, туризму; адвокатські компанії; громадські організації; Umbrella Organization; інші інституції громадського суспільства.

Структура робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму формується залежно від інтересів представників стейкхолдерів. Вважаємо, за необхідно сформувати такі фокус-групи:

- фокус-група з проблем правового регулювання має сформувати цілі розвитку правового поля медичного туризму як для країни-призначення, так і для країни-відправлення;
- фокус-група з питань економічного характеру має сформувати напрями розвитку медичного туризму в галузі національної економіки та визначити питання фінансування;
- фокус-група з питань діяльності закладів охорони здоров'я, на яку покладаються питання врегулювання діяльності закладів охорони здоров'я, що реалізують медичні послуги іноземцям;
- фокус-група з питань діяльності суб'єктів туристичної діяльності, що має визначити стратегічні цілі, які стосуються розвитку ринку послуг медичного туризму, напрями доступу до цього ринку вітчизняних та зарубіжних суб'єктів туристичної діяльності;
- фокус-група з питань міжнародних відносин, що є вкрай важливим з позиції врегулювання відносин із країнами партнерами щодо розвитку медичного туризму;
- фокус-група з питань комунікації, адже є потреба у визначенні напрямів формування комунікаційно-інформаційної системи в частині обміну інформацією медичного, економічного та соціального характеру;
- фокус-група з питань медичного характеру, зокрема є потреба у визначенні медичних послуг, які можуть бути реалізовані іноземцям;
- фокус-група з питань інституційного забезпечення, на яку покладаються питання формування інституцій, відповідальних за реалізацію державної політики в сфері медичного туризму.

4. *Затвердження робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму передбачає такі складові:* 1) організація громадського обговорення персонального складу робочої групи з розробки стратегії медичного туризму. В умовах війни, очищення влади та євроінтеграційних процесів процес розробки стратегії має мати прозорий характер й відповідно персональний склад робочої групи з розробки стратегії має бути оприлюдненим для громадського обговорення; 2) коригування персонального складу робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму на основі результатів громадського обговорення; 3) затвердження складу робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму покладається на суб'єктів державного управління відповідальних за організацію процесу розробки стратегії розвитку медичного туризму; 4) визначення фінансового забезпечення діяльності робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму визначається на етапі формування системи внутрішнього нормативно-правового забезпечення; 5) затвердження графіків роботи робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму; 6) формування комунікаційних каналів зв'язку членів робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму.

Висновки. В результаті проведеного дослідження обґрунтовано організаційні положення процесу розробки стратегії розвитку медичного туризму. Зокрема, запропоновано етапи розробки та реалізації стратегії розвитку медичного туризму: етап організації процесу розробки стратегії медичного туризму; підготовчий етап розробки стратегії медичного туризму; аналітичний етап розробки стратегії медичного туризму; методологічний етап розробки стратегії медичного туризму; етап верифікації та затвердження стратегічного документа розвитку медичного туризму; етап реалізації стратегічного документа розвитку медичного туризму; етап моніторингу за реалізацією стратегічного документа розвитку медичного туризму; етапи коригування стратегічного документа розвитку медичного туризму; етап оцінки реалізованої стратегії розвитку медичного туризму. Розроблено комплексний підхід до організації процесу розробки стратегії, що містить: по-перше, обґрунтування ініціативного етапу державного стратегічного планування, що має бути обґрунтований на основі оцінки симптомів суспільної проблеми; вмотивованість суб'єктів державного управління до потреби розробки стратегії розвитку медичного туризму; по-друге, визначено процедуру прийняття рішення про розробку стратегії; по-третє, запропоновано порядок формування робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму; по-четверте, розроблено порядок затвердження робочої групи з розробки стратегії розвитку медичного туризму. Зазначені положення визначають специфіку сучасних підходів до державного стратегічного планування та специфічні властивості медичного туризму як якісно нового суспільного явища для України, що залишається ще й досі неврегульованим.

Список використаної літератури:

1. *Ansoff I.* Strategies for Diversification / *I. Ansoff.* – Cambridge : Harvard Business Review, 1957. – P. 113–124.
2. *Бриль М.* Стратегія – основа становлення та розвитку ОТГ / *М. Бриль* // Місцеве самоврядування. – 2018. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/may/issue-5/article-36538.html>.
3. *Латинін М.А.* Стратегічне планування : навч. посіб. / *М.А. Латинін, Т.М. Лозинська, І.В. Дунаєв*; за заг. ред. *О.Ю. Амосова.* – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». – 2012. – 248 с.

4. Науменко В.Д. Стратегічне планування як основний етап процесу стратегічного управління соціально-економічним розвитком держави / В.Д. Науменко // *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського / Серія : Публічне управління та адміністрування*. – 2023. – № 1. – Т. 34 (73). – С. 80–86 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/15.pdf.
5. Павлунишен Д. Стратегічне планування в державному управлінні / Д.Павлунишен // *Фінансове забезпечення сталого розвитку* : Зб. наук. праць кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету. – Тернопіль : ЗУНУ, 2023. – Вип. 3. – Т. 1. – С. 185–187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/50127/1/%D0%94%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%81%20%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%83%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD.pdf>
6. Тишко Д.Ф. Державна політика забезпечення розвитку медичного туризму : монографія / Д.Ф. Тишко. – Житомир : ТОВ «Видавничий дім “Бук-Друк”», 2024. – 300 с.
7. Юнгер В.І. Стратегія повосного відновлення системи охорони здоров'я : монографія / В.І. Юнгер. – Житомир : ТОВ «Видавничий дім “Бук-Друк”», 2024. – 312 с.

References:

1. Ansoff, I. (1957), *Strategies for Diversification*, Harvard Business Review, Cambridge, pp. 113–124.
2. Bryl, M. (2018), «Stratehiia – osnova stanovlennia ta rozvytku OTN», *Mistseve samovriaduvannia*, No. 5, [Online], available at: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/may/issue-5/article-36538.html>
3. Latynin, M.A., Lozynska, T.M. and Dunaiev, I.V. (2012), *Stratehichne planuvannia*, in Amosov, O.Yu. (ed.), 2-he vyd., pererob. ta dop., Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», Kharkiv, 248 p.
4. Naumenko, V.D. (2023), «Stratehichne planuvannia yak osnovnyi etap protsesu stratehichnoho upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom derzhavy», *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho*, No. 1, Vol. 34 (73), pp. 80–86, [Online], available at: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/15.pdf
5. Pavlunyshen, D. (2023), «Stratehichne planuvannia v derzhavnomu upravlinni», *Finansove zabezpechennia staloho rozvytku*, zbirnyk naukovykh prats kafedry finansiv im. S.I. Yuriiia Zakhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu. ZUNU, Ternopi, Issue 3, Vol. 1, pp. 185–187, [Online], available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/50127/1/%D0%94%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%81%20%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%83%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD.pdf>
6. Tyshko, D.F. (2024), *Derzhavna polityka zabezpechennia rozvytku medychnoho turyzmu*, monohrafiia, TOV «Vydavnychiy dim “Buk-Druk”», Zhytomyr, 300 p.
7. Iunher, V.I. (2024), *Stratehiia povoiennoho vidnovlennia systemy okhorony zdorovia*, monohrafiia, TOV «Vydavnychiy dim “Buk-Druk”», Zhytomyr, 312 p.

Гуца Тарас Костянтинович – здобувач Державного університету «Житомирська політехніка».
<https://orcid.org/0009-0007-2559-7615>

Наукові інтереси:

– питання щодо планування та розвитку медичного туризму.

Gushcha T.K.

Stages and organization of state strategic development planning in the field of medical tourism

One of the key conditions for successful state strategic planning in any industry is a clear definition of the stages of strategy development. Having analyzed the scientific literature and current regulatory legal acts, it was found that there is no unified procedure for the formation and implementation of strategies in various spheres of state policy. The purpose of the article is to determine approaches to the stages of formation and implementation of strategies in general and medical tourism in particular, as well as to develop organizational provisions for the formation and implementation of a medical tourism development strategy. In the article, the author proposes the stages of development and implementation of a medical tourism development strategy, such as: organization of the process of developing a medical tourism strategy; preparatory stage of developing a medical tourism strategy; analytical stage of developing a medical tourism strategy; methodological stage of developing a medical tourism strategy; verification and approval of a strategic document for the development of medical tourism; implementation of a strategic document for the development of medical tourism; monitoring the implementation of a strategic document for the development of medical tourism; adjustment of a strategic document for the development of medical tourism; evaluation of the implemented strategy for the development of medical tourism.

In the course of the research, a comprehensive approach to organizing the strategy development process was developed, which includes: substantiation of the initiative stage of state strategic planning; motivation of state administration entities to the need to develop a strategy for the development of medical tourism; the procedure for making a decision on developing a strategy was determined; the procedure for forming a working group for developing a strategy for the development of medical tourism was proposed; the procedure for approving a working group for developing a strategy for the development of medical tourism was developed. These aspects emphasize the peculiarity of modern approaches to state strategic planning and the specific properties of medical tourism as a qualitatively new phenomenon for Ukraine.

Keywords: state strategic planning; medical tourism; planning stages; development strategy; state policy; health care.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2024.